

Europako Ituna

Frantziaren izenpetzea

gutxiengoan hizkuntzan idazteko aukera ematea.

2. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztun kopurua duten toki edo erregio agintaritzei dagokienean, kartagileek honakook baimendu eta/edo sustatzeko konpromezua hartu dute:

a) erregio edo toki mailako administrazioaren esparruan erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzea;

b) erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz eta idatziz eskariak aurkeztu ahal izatea;

c) kolektibitate erregionalek beren agiri ofizialak erregio edo gutxiengoan hizkuntzetan ere argitaratzea;

d) kolektibitate lokalek beren agiri ofizialak erregio edo gutxiengoan hizkuntzetan ere argitaratzea;

e) erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren kolektibitate erregionalek beren batzarretako eztabaidetan hizkuntza horiek erabiltzea. Horrek ez du esan nahi estatuko hizkuntza ofiziala edo ofizialak erabiliko ez direnik.

g) erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako toponimia aspaldidaniko moduan eta zuzentasunez erabiltzea edo erabiltzen hastea, bestela ezin denean estatuko hizkuntza ofizial edo ofizialeko izenekin batera.

3. Administrazioako agintaritzek edo hauen izenean diharduten beste pertsona batzuek eskaintzen dituzten herri zerbitzuei dagokienez, erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren eskualdeei dagokienez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera eta aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromezuak hartu dituzte kartagileek:

a) zerbitzua eskaintzean erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabil daitezen zaintzea, edo

b) erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek eskariak hizkuna horietan egin eta erantzunak ere hizkuntza berean jaso ahal izatea baimentzea, edo

c) erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek eskariak hizkuntza horietan egin ahal izatea baimentzea.

4. Onartu dituzten 1., 2., eta 3. lerroaldietako erabakiak indarrean jarri ahal izateko, kartagileek jarraian datozen neurrietako bat edo batzuk betetzeko konpromezua hartu dute:

a) eskatuko balitz, idatzizko edo ahozko itzulpena egitea;

b) behar beste herri langile kontratatu edo, bestela, lanean dihardutenak prestatzea;

c) erregio edo gutxiengoan hizkuntzaren bat ezagutzen ez duen herri langileek hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeetan lan egitea eskatzen badute, ahal den neurrian aukera hori ematea.

5. Abizenak erregio edo gutxiengoan hizkuntzetan erabili edo erabiltzen hastea baimentzea, interesatuek hala eskatzen badute.

11. artikulua. Komunikabideak

1. Erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeei dagokienez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, herri agintariek arlo horretan zuzenean edo zeharka aginpiderik edo zereginik duten neurrian eta komunikabideen independentzia eta autonomia errespetatu behar dela kontuan izanda, kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) Irratia eta telebista neurri batean herri zerbitzu direla kontuan izanda;

- erregio edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista bana gutxienez sor dadila ziurtatzea, edo

- erregio edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista bana gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- hedabideek erregio edo gutxiengoan hizkuntzan burututako irrati edo telebista saioak egin ditzaten beharrezko erabakiak hartzea.

b) erregio edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duen irrati bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

-erregio edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako irratsaioak jarraitasunez ematea sustatu eta/edo erraztea;

c) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duen telebista bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- erregio edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako telebista saioak jarraitasunez ematea eta/edo erraztea;

d) entzutezko eta ikus-entzutezko lanak erregio edo gutxiengoan hizkuntzan ekoiztu eta hedatzea sustatu eta erraztea;

e) erregio edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duen aldizkari bat gutxienez sortzeko eta/edo laguntzea, edo

- erregio edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako prentsa artikulua jarraitasunez argitaratzea sustatu eta/edo erraztea;

f) erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen dituzten komunikabideen gastu gehigarriak ordaintzea, legetan komunikabideei orokorrean dirulaguntzak ematea ohartematen baldin bada, edo

- dirubidezko laguntzak erregio edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako ikus-entzutezkoei ere ematea;

g) erregio edo gutxiengoan hizkuntzan lan egiten duten komunikabideetan jardun ahal izateko kazetari eta beste langile batzuen prestakuntza bultzatzea;

2. Alboko herrialde batean erregio edo gutxiengoan hizkuntzan nahiz hauen antzekoren batean sortutako irrati edo telebista saioak zuzenean hartzeko askatasuna bermatzeko konpromezua hartu dute kartagileek, eta baita alboko herrialdeetan hizkuntza horietan egindako irrati edo telebista saioak hedatzeari oztoporik ez jartzeko ere. Bestalde, erregio edo gutxiengoan hizkuntzan nahiz hauen antzekoren batean sortutako idatzizko informazioa dela-eta, adierazpen askatasunari edo informazioa askatasunez hedatzeari buruzko mugarik ez jartzeko konpromezua ere hartu dute. Aipatutako akatasunez baliatzean baliatzean, betebeharrak eta erantzunkizunak daudenez, legean atzemandako betekizun, baldintza, muga edo zigorrak izan daitezke. Neurriok beharrezkoak dira demokrazian oinarritutako gizarte batean nazioaren segurtasuna, lurralde osotasuna eta biztanleen segurtasuna, bakea zaintzea, kriminalitateari alde zuzena aurretik aurre egitea, osasuna edo morala babestea, lagunurkoaren ospea edo eskubideak babestea, ezkutuko informazioa zabaltzea galaraztea edo bote-re judizialaren aginpidea edo alderdikeriarik eza bermatu ahal izateko.

3. Legearekin bat etorritako sortutako egituretan, erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunen interesak ordezkatuta egon edo kontutan hartzeko konpromezua hartu dute kartagileek. Helburua komunikabideen askatasuna eta pluraltasuna bermatzea da.

12.artikulua. Kultura-jarduerak eta -azpiegiturak.

1. Kultura-jarduera eta azpiegituren arloan (batez ere liburutegiak, bideotekak, kultur etxeak, museoak, ikastetxeetako artxi-bategiak, antzerkiak, zinemak, literatura eta zinemarako ekoizpen-lanak, herri-kulturaren adierazpideak, jaialdiak, kulturaren arloko industriak), guztietan eta batez ere teknologia berria erabiltzea bultzatuko delarik, hizkuntza horiek erabiltzen diren euskalderari dagokionez eta herri-agintariek aginpideren bat edo zer esanik baldin badute arlo horretan, honako konpromezuak hartu dituzte kartagileek:

a) erregio edo gutxiengoan hizkuntzako espresabideak eta ekimenak sustatzea eta hizkuntza horietan sortutako lanak eskuratzeko bideak erraztea;

b) erregio edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako lanak beste hizkuntza batzuetan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsikronizazio-lanak eta azpittuluak jartzea bultzatu edo garatuko dira;

c) beste hizkuntza batzuetan sortutako lanak erregio edo gutxiengoan hizkuntzan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsikronizazio-lanak eta azpittuluak jartzea bultzatu eta garatuko dira;

d) kultura-jarduerari hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek beren ekimeneko lanak edo beraiek bultzatutakoak burutzerakoan erregio edo gutxiengoan hizkuntzak eta kulturak neurri egokian barnera daitezzen zaintzea;

e) kultura-jarduerari hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek beren langileen artean, biztanleen gainontzeko hizkuntzak ezagutzeaz gainera, erregio edo gutxiengoan hizkuntzak menperatzen dituztenak izan ditzaten erraztea;

f) kultura-jarduerak hornitu eta beraien programak egitearekin zer ikusia duten arloetan, erregio edo gutxiengoan hizkuntzetan hitz egiteko gauza diren ordzkariek zuzenean parte har dezaten erraztea;

g) erregio edo gutxiengoan hizkuntzetan sortutako lanak jaso, gordailua eman eta aurkeztu edo argitaratzeko ardura izango duen erakunde bat edo gehiago sor dadin sustatu eta/edo erraztea;

h) halakorik ezin bada, erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako administrazio, merkataritza, ekonomia, gizarte, teknologia edo lege arloko terminologia egokia mantendu eta garatzeko itzulpen eta terminologiaren arloko ikerketarako zerbitzuak sortu eta/edo sustatu eta finantzatzea.

2. Erregio edo gutxiengoan hizkuntzak aspaldidanik erabiltzen dituzten beste lurralde bati dagokionez, hizkuntza horietako hiztun kopurua behar adinakoa baldin bada, kultura-jarduera eta hornikuntza egokiak izan ditzaten baimendu, sustatu eta/edo oihartzatzea ko konpromezua hartu dute kartagileek, aurreko lerroaldian erabakitakoaren il-dotik.

3. Atzerrian aurrera eraman beharrezko kultura arloko politikari dagokionez, erregio edo gutxiengoan hizkuntzei eta hauek adierazten dituzten kulturei gune egokia eskaintzeko konpromezua hartu dute kartagileek.

13. artikulua. Ekonomia-eta gizarte-arloa

1. Ekonomia- eta gizarte-arloko jarduerari dagokienez, kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte herrialde osorako.

a) ekonomia- eta gizarte-arloei buruzko agirietan -batez ere lan-hitzarmenetan eta agiri teknikoetan, esate baterako ekoizpenak edo hornigaiak nola erabili adierazten dutenetan- erregio edo gutxiengoan hizkuntza erabiltzea benetazko arrazoirik gabe galarazi edo mugatzen duten erabaki guztiak kentzea bere legerietatik;

b) enpresetako barne-araudietan eta ekintza pribatuetan erregio edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek hizkuntza a horiek erabiltzea galarazi edo mugatzen duten baldintzakizatea debekatzea;

c) ekonomia- eta gizarte-arloko jardueratan erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzea bultzatzearen aurkakoa diren neurriek aurre egitea;

d) erregio edo gutxiengoan hizkuntzen erabilera bultzatzeko, aurreko apartatuetan azaldutako neurriez gainera, beste batzuk erabiltzea erraztu eta/edo sustatzea.

2. Erregio edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeetan, ekonomia- eta gizarte-arloko jarduerari dagokienean herri-agintariek aginpideren bat baldin badute, aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromezuak hartu dituzte kartagileek;

a) finantza eta bankuei buruzko araubideen bidez, merkataritza jarduteko moduko baldintzetan, ordainketa-agindua (txekek, gantio-letrak, etab.) edo finantza arloko beste giro batzuk erregio edo gutxiengoan hizkuntzetan erabili ahal izateko bideak jartzea, edo bestela, bide horiei hasiera ematen laguntzea;

b) zuzen-zuzenean beren ardurapean dauden ekonomia- eta gizarte-arloetan (arlo publikoa), erregio edo gutxiengoan hizkuntzen erabilera bultzatzeko ekintzak burutzea;

c) ospitale, helduen egoitza edo antzeko gizarte-egoitzetan dauden gaixo, adineko eta bestelakoak beren erregio edo gutxiengoan hizkuntzan zaindu ahal izan ditzaten betearaztea,

d) segurtasunezko oharrak, modu egokien arabera, erregio edo gutxiengoan hizkuntzan ere idatzia egon daitezen zaintzea;

e) kontsumitzaileen eskubideen arloan aginpidea duten agintariek emandako argibideak erregio edo gutxiengoan hizkuntzan jaso ahal izatea.

14. artikulua. Mugaz gaindiko harremanak

Kartagileek honako konpromezuak hartu dituzte:

a) hizkuntza bera edo antzekoa erabiltzen duten eskualdeen gaineko estatuek dituzten bitariko edo askotariko akordioak betetzea edo amiararaino eramaten saiatzea, estatu horietako hizkuntza beraren hiztunen arteko haremanak erraztu asmoz. Harreman horiek kultura, irakas-kuntza, informazioa, lanbide-heziketa eta etengabeko prestakuntzaren arlokoak izango dira;

b) erregioedo gutxiengoan hizkuntza modu berean edo antzekoan erabiltzen duten lurraldeetako elkarlana erraztea eta/edo sustatzea, batez ere elkarte erregional eta lokalen arteko, beti ere erregio edo gutxiengoan hizkuntzen alde.